

* * *

יוסי גמזו רחל

במלאות 85 שנה להלחנת שירה המיתולוגי "ואולי לא היו הדברים..." ע"י המלחין יהודה שרת איש יגור.

"כאשר נתגברו עליה ייסורי השחפת ביקשה האחות שטיפלה בה לתת לה סם משכך-כאבים, אולם רחל מנעה אותה מכך בפולטה רק ארבע מילים שביטאו את כל גודל יאושה ומכאוביה: 'הניחי, אני רוצה להחיש...' ולא היה צורך לפרש: להחיש את מה..."
(ד"ר אורי מילשטיין, בן דודניתה שסעדה אותה בחוליה "קול ישראל", 27.12.09)

ואולי לא היו הדברים מעולם
ואולי הם היו דוקא פן –
ועברת, צעירה, בצחוקך הנקלם
למול סבא חרמון הזקן.

ויפיה, פאביב פתאומי וקצר,
כמו ספר לו בלי קול, לעדות,
את כל מה שאצור,
את כל מה שנצור
בלילות ארזים של בדידות.

ואולי... האולי הוא תמיד ספקולנט,
לא כמות גובה-המסים
המגיש לגובינא נוגה את פלן,
כל שנותנינו בסוף, על גילן ושכולן,
ומטיל בן, פרקדן,
במאחר או מקדם
חרסים, חרסים על ריסים.

אבל דוקא ההוא, האולי שגבה
כענן לבנוני ושליו
מעל כל ה"הו-הא", כל תמרות האבק
של בדוק ומוכח (וחולף),
דוקא הוא עוד הומה לך המיות-אהבה
במין טרמולו עז ולוהב
שאינו מתקבל על הדעת, אבל
מתקבל – ועוד איה! – על הלב.

רחל, רחל, עיני הנצח עצומות,
רחל, רחל, עם סרפן ושתי צמות
את מרחפת יחפה
כשלגיה וסינדרלה
בארץ ישראל יפה
של כוכבים ופת במלח

ואיזה עֶצֶב דַּק הוֹמָה וּמַחֲלֵחַל :
רַחֵל,
רַחֵל...

*

ואולי לא היו הדברים מעולם
והדקל, בירק בלוריתו,
לא גחן על קברך בין ירדן לגולן
ולא אנו גחנו אתו.

ולא אנו עמדנו שם רגע ארף
עם ספרך הצמוד לחזה –
אלא את והדמי,
אלא את והרף
שפרא את הרגע הזה...

זה החלי, ולא הזקנה, בו דמותך
סתתה באזמל נכאף.
אל הגיל המפלג שמאז שנת מותך
לא הגעת מעולם בחייה.
אבל דוקא לכן מתנפחים מן הפתב
הדברים בלי אבק על לבם –
האלים, פידוע, קוטפים את מיטב
הפרחים בעודם באבם.

האלים, פידוע, קנאה אפלה
מתקנאים הם בכל שצעיר ויפה-דמות הוא
וכאלה (ברכה היא, רחל, או קללה?)
באביב,
באביב ימותו.
וכאלה עוברים בו, בזמן הנזפר,
כצמרמרת בגו הרוטט,
כנגון במיתר,
כמסרק בשער
המתזיז ניצוצות של מגנט.

רחל, רחל, עיני הנצח עצומות,
רחל, רחל, עם סרפן ושתי צמות
את מרחפת יחפה
כשלגיה וסינדרלה
בארץ ישראל יפה
של כוכבים ופת במלח
ואיזה עֶצֶב דַּק הוֹמָה וּמַחֲלֵחַל :
רַחֵל,
רַחֵל...

*

ואולי לא היו הדברים מעולם

והלב מתפתה רק לכדות
מגלי-הכנרת שלך וכחולם
אגדות על גבי אגדות.

אבל מה זה חשוב, נסיכה חרישית
של עצבת דמועת יהלום,
ההיית אותה דמות של לילות בראשית,
ההיית או חלמנו חלום...
רחל, רחל,

כל השבועים והשמנים
חרשים משמע, אף קולך – פעמונים
של איזה עני ורזון סגופים, הרחק כרחוק כנרת
מצנתם של ציניקנים וכמה אפנות-צמרת
וחסרונך פיום בינינו, בעדן זילות ערכם
של אהבת מולדת, אהבת עברית, כל שגורקם
מבדידותך ויסוריך, מאלמד שלא נדם,
משעולך למטפחת הנמלאת יום-יום בדם,
מכסופיך הקורעים פאן עד היום, לא בלי סבה
לב איש ונבו לו על פני ארץ זו שקשיחותה רבה,
ממלוחיך "רק אשר אבד לי – קניני לעד"
ומיפך, רחל, יפך המענה והנרעד
כל-כך חיים פה, נצחיים פה, שהשיר אינו מוחל
בזרם חמו ממך
על יתמותו ממך
רחל,
רחל...